

ნიშადური

ნიშადური
ნიშადური

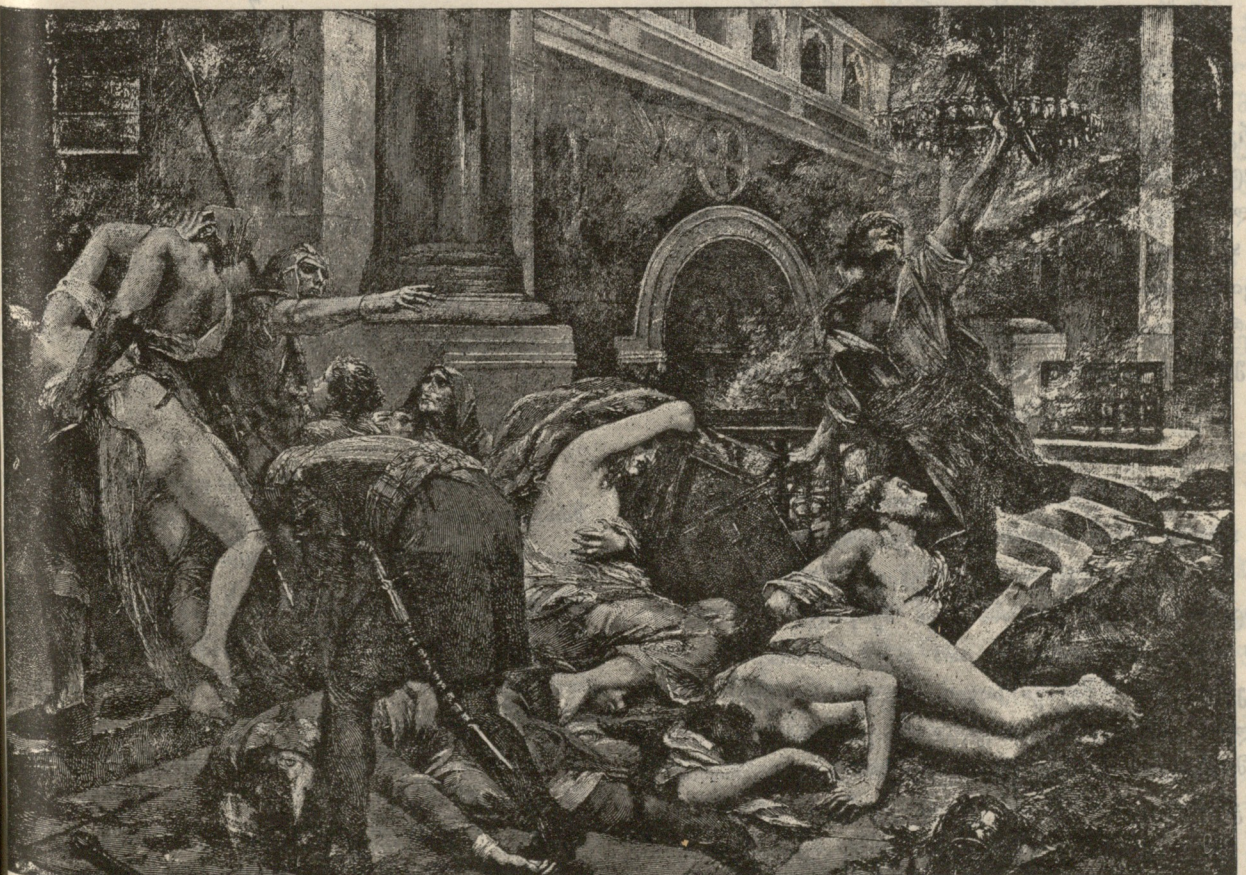

№ 52

ს. მ. ვ. ე. ჯ. ი. რ. მ. უ. ლ. ი. შ. უ. რ. ნ. ა. ლ. ი.

№ 52

პირველ ივლისიდან „ნიშადურის“ გზავნა მოეწვით იმათ, რომელთაც სვედრი ფული არ შემოუტანიათ.

დარბევა საშუალო საუკუნოში, ლაფონის ნახატი.

ი ღ ე მ ბ ი .

5.

I.

1.

ადსდექით მკვდრეთით, ვისც სოფლავის გბურავთ სუდას!
 ლეწეთ კუბონი! აწ სამარე მოსაწეენია!
 მოკეთე, ვაჭი, მცირე არის, მტერი კი არა,
 ამრავლეთ რაზმი მტერს რისხვა და დრო კი ჩვენია.
 ნატურა სძაგდა გუფს, მოგონება არასი სჩანდა—
 ცრემლნი დამშრალნი ჩამხმარ დაწვთა ნამაგდენ ვერა.
 აწ ჩემსკენ ვეველ! სინანულის ცრემლები წამსკდა,
 სული აჯანუდა, გუფმა იწყო ბრძოლისთვის ძვერა.

2.

ურწმუნოვ, უნდოვ, ჩემთან მოდი — ნუ დამემალე!
 დია მაქვს გული! დე, დამესოს მტრისა ღახვარი —
 სისხლი წამსკდება, მე მოგვადები ადრე და მალე,
 რომ შენც ჩემებრივ მალე გახდე შეუზოფარი!
 რეგვენო ჩემად! ნუ მოშხამე აღფრთოფანება...
 შენ არ ხარ გვირი და არც გაქვს ენა მახვილი.
 ან სწერე, სწერე ვიდრე კალამს წვერი მოტუდება,
 რომ იმ ნატებით გამოგსჯედო ბრძოლის მახვილი!

3.

ბრძენო, რას მეტყვი? ოხ, არა ვარ შენებრ თამაში,
 ეგრე თავხედათ შენს ფარატინს მე ვერ შევხედავ!
 შენც იმ იმედით, რომ არა ხარ ძმა ქათამი —
 სულ სწერე, სწერე და შენს დმერთსა ნუ, ნუ შეხედავ!
 მე აწ სულ სხვა მწადს! შეომარხო, გაშალეთ დროშა —
 თავისუფლება მაგ ზეწარში კვალად იშქება —
 თორემ თვალს ცრემლი კვლავ შეშრება, დასცხრება, — როსა
 აწყოფო მძაგს გულით და წარსულზედ მაქვს მოგონება!

4.

შენც, შენც ისწრაფე მამულისა დამაწვევარო!
 ნუ ამბობ: შენის სულისათვის იგი არს მცირე.
 შენ ზატარა ხარ, დიდი არის შენთვის სამყარო,
 ისიც დიდა, თუ მამულსა თავი შესწირე!
 რას იღრიჯები? დამიჯერე არა გაქვს სიბრძნე —
 დღე ნათელია — შენ კი თავით დაგაქვს ბურუსი!
 სულის სიმშვიდე დაგეპარქა, როცა კი იგრძნე,
 რომ მხოლოდ ბრძევი ქართველი ხარ და არა რუსი!
 მე კი მატყუებ რომ არა გსურს გქონდეს მამული...
 ოხ, რა კარგი ხარ, უცოდველო, ემატ ტუფილში!
 ოხ, წადი მათთან! იქ იქნები შენ მოთრეული,
 აქ კი მიზეზი, ჩემო კარგო, ჩემსა წუხილში!

ჭა, ჩემი გული იარითა ის სასიყუარო.
 თუ ცრემლი შენც გაქვს, საჭინოა აწ ცრემლის დაღრმად
 თხილი გგონია, თავუნიავ, შენ ის წამხლარი
 ცრემლის მაგივრად მოინდომე იმის გამოხრა:
 შორს უზინარო! ვერ შეგებრძვის შენ ჩემი გული!
 თხილი ზარიავ, მე კაცი ვარ, არა ვარ კატა.
 შენა გაქვს სორო, მე კი მხოლოდ ჩემი მამული,
 მე მიუფარს იგი და მტერზედაც რისხვამ იმატა!

6.

მეთხარ, რას ფიქრობ მეცნიერო მიმქრალს ღამთაგან
 სწერე, ნუ ნადვლობ! — ასო ასოს მიემატება,
 აზრი ნათქვამი ან სიტყვებით, ანუ ქადაგდებდ
 უფუფეთვის არის, ჩემო კარგო, წინადადება!
 დასწერე მასე, თუ ვინაგვად რუსთ ბარბანმა
 ვით გამცნო ჯერეთ წინაშართა გვაშში ის აზრი,
 რომ ბარბაროსთა და ვანდალთა დაზურობილ ხალხმა
 უნდა მოუძღვნან: ქალთ-ნამუსი, კაცთ-ზურის ჯვარი.
 შენ მართალი ხარ! მართალი ხარ სულის საუნჯე!
 ჩემს სამშობლოში სიამაუე, ოხ, არ იციან,
 კიდევ დასწერე — ეკ ბავები ნუ დაიზურე,
 მე მსურს ცრემლები, მაგ თქმაზედ კი ცრემლი მტრად

7

ვინ ხარ? ჭო — ვიცი! მოქალაქე და ამხანაგი!
 დიდება შენდა! მეც გახლავარ მამულიშვილი:
 ჩემი თვალიცა ტანჯვის ცრემლით არის აღნაგი
 და რად დამცინი შე უმსგავსო! მისზე სიცილი
 ვაჭი შენ! თუ კი დაკარგული არ გენანება!
 მაშინ რად გინდა მომავალი? უბრძოლოდ სცდები,
 რადგან შენთვისაც ბრძევი იგი ერთხელ ახდება
 და განსაცდელში შენ იმას ვერ გამოადგები!

8.

მეტაფიზიკი სახე-მჭენარი და ფერ-უფითელი,
 მხოლოდ ცარიელ ძვლების ბოხნა — იდეებსა სწონს,
 ვით ბუენა-ჭატოს ეჯავრება დღისა ნათელი,
 ბურუსში მახევეს და მასწავლის .. მე ვერ მოვალ
 მან ვეველა იცის, თუმცა არის იგი კაცუნა,
 როდის ახდება იდეალი, უწინ რა იყო,
 და მომდევია ეს ჯიუტი ვით ხე-კაცუნა:
 „ის რაც კი მოხდა, აღბათ უნდა რომ მომხლარყო“
 და მეცა ვფიქრობ: აღბათ, აღბათ! ან სხვა რა მეთ
 აღბად, რომ ბედმა მხოლოდ „აღბათ“ მე დამიტე
 და ნადვლიანთ ვეუბნები: მეტი რა გეთქმის,
 ჭკუის კოლოფში აღბათ მეტი არ ჩაგეტევა!
 შელანარაკე — როდის სჯობდა? მე კი აქ შეხედე,

მომატყუებ, ის დრო მომწონს ყველაზედ მეტად,
ის შეთია შეფემ დაჭკობ სულის სიმშვიდე —
მან ზირველმან მოიგონა სიძრუე ქვეყნად!

9.

ახ, ნუ, ნუ მახჩნობ! მაცა სული მომათქმევი,
მტრუბეტელა, არა-რის მტოდნე და ეოგლად ვბედა!
მარები იდეებზედ — ვერ მათქმევი
ერთს სავანზე ვერც ზასუნი, ვერც ჩემი Credo!
ჟიბი, დაჯექ! მისზე სიტყვის კორანტელი!
დავ, არ ვიცი, ჯერ ვერ მისწვდა ჩემი განება.
მხოლოდ ვიცი რომ უცვლელი ხარ შენ სულელი,
მასხრი კი დრო გავა და კვლავ შეიცვლება!

10.

სხვა რამეს გეტყვი. უფრო მიგდე, შენ ეს არ იცი,
ქვეყანა ზრდიდა ოქროს მატყლავზე ვერძისა —
დამიჯერე, (ისე შენდა — არ უნდა ფიცი)
ქად აქლევდა იმ ოქროსა მისულსა მტრისა.
იყო შავი, მტერმა, ვაჭი, აღარ აცალა,
რო წავიდა (ყველასა აქვს თავის სამზღვარო)...
ეს არ გჯერა? მას ოქროსგან შენ რამ დაგცადა.
მესაც, ძმაო, მაგ სიბრძნეში მაინც ხარ ცხვარი?!

11.

და შენდა, თუ კი მამულისთვის შე გული მტკივა,
ლოდ იმიტომ, რომ შენ გხვდა ვერც სიტყვას,
რემ რა მხიბლავს? სინარულზე გული არ მივა
რუნება კი წართმეულის ხალხს რას მიზამს?
სურც მასწავლი! მხოლოდ სთქი, რომ შენ ხარ მართალი!
მტრებმა ძველი არის, რას შეტუეი ხალხს?
რემ ზოგიერთს უჩვენია ბრძენის ტყუილი,
სულელინი განუსჯელად ამბობენ მართალს!

შალვა.

ს ა მ ს ჯ ა უ რ ო ს ა ხ ლ ი.

ასკარ უაღდისა

დუმილი სუფევდა სამსჯავრო სახლსა შინა, და
მანი შიშველი წარსდგა წინაშე უფლისა.
უფალმა გახსნა წიგნი ცხოვრებისა ადამიანისა
რქვა მას: „ცხოვრება შენი იყო უსამართლო,
სურად ეპყრობოდი, ვინც დახმარებას საჭირო-
ა შენგან და მათაც, ვინც ნუგეშს მოელოდა,
იყავ ბოროტი და გულ ქვა ადამიანი. დატაქნი
ოდნენ შენთან, მაგრამ ყურნი შენნი დახშულ-
ყენ მათთვის და არ ისმენდი ლაღდებასა გა-
ბულთა ჩემთა. შენ მიითვისე სამკვიდრო ობოლ-

თა და მელა-ტურები შეუშვი ვენახსა მოყვასისა შე-
ნისასა. შენ გამოსტაცე ჰური ბავშვთა და მიეცე
საქმელად ძალღებსა. კეთროვანთ, მშვიდობიან
მცხოვრებთ უღაბნოსა შინა და მადიდებელთა ჩემთა
სდევნიდი და მიწასა ზედან, რომლიდგანაც ხარ შექ-
მნილი დაღვარე უმანკო ხისხლი.

ადამიანმა უპასუხა: — ყველა ჩამოთვლილი შევ-
ცოდე მე.

უფალმა კვალად გახსნა წიგნი ცხოვრებისა
ადამიანისა და რქვა მას: ცხოვრება შენი იყო უსა-
მართლო, მე აგინილე თვალნი და ცხოვრების საგ-
ნად დაისახე მხოლოდ ნანახი „მშვენიერება“ და
ჩემგან მონიკებული „კეთილი“ ვერ მოიხმარე. შე-
ნი სადგომის კედლებზედ დაახატვინე სურათები,
მუსიკა გიტკობდა ყურთა-სმენას, როდესაც შენ
ბილწ სარეცელზედ გელვძებოდა. შვიდი ეკლესია
ააგებინე იმ ცოდვათა სადიდებლად, რომელთათვის-
საც მე ვიტანჯე; სქამდი მას, რის ქამაც არ შეიძ-
ლებოდა და შენ ოქრომკედის ტანსაცმელში ჩა-
ასოგე სამი ნიშანი უბატოსნობისა. კერპნი შენნი
იყვნენ შექმნილნი არა ხანგრძლივ, გამძლე ოქრო-
საგან ანუ ვერცხლისაგან, არამედ გახრწნილი სხე-
ულისაგან. ნელსაცხებელს აცხებდი თმებზედ, ხელ-
თა მათ უფსებლი თვალ-მარგალიტით. სუნელოვანი
წყლებით ბანდი და ხალიჩებს უგებდი ფეხ-ქვეშ.
სურმით უღებავდი წარბებს და ძოწეულით უმოსავ-
დი მათ ტანს. შენ მუხლს იღრეკდი მათ წინაშე და
ტახტი კერპთა შენთა იყო აღმალღებული შენგან.
თვით ცამდე. მზე იყო მოწმე შენის სირცხვილისა
და მთვარე სიკიჟისა.

ადამიანმა უპასუხა: — ყველა ჩამოთვლილი შევ-
ცოდე მე.

უფალმა მესამედ გახსნა წიგნი ცხოვრებისა
ადამიანისა.

და რქვა უფალმა ადამიანს: — ბოროტება იყო
შენი ცხოვრება. ბოროტით უგებდი კეთილისათვის
და ვნება მოგქონდა, ვისაც კეთილი სურდა შენ-
თვის. შენ დაუკოდე ხელი შენსა გამზრდელსა და
მკერდი, რომელიც გასაზრდოვებდა შეურაცხვე-
რომელმაც მოგმართა წყლისათვის გაბრუნდა მწყურ-
ვალი სახლის პატრონი, ვისაც ღამით შეაფარე
თავი, მზის ამოსვლამდის გაეცი. შენ დაუგე მახე
მტერს, რომელმაც შეგინდო და მოყვასი, მომავა-
ლი შენთან, გაყადე ვერცხლზედ, და სიყვარულის
მაგიერ გულთა შინა ძმათა დასთვისე გარყვნილება.

ადამიანმა უპასუხა: — ყველა ჩამოთვლილი შევ-
ცოდე მე.

უფალმა დახურა წიგნი ცხოვრებისა ადამიანი-
სა და რქვა: რასაკვირველია ჯოჯოხეთით დაგსჯი

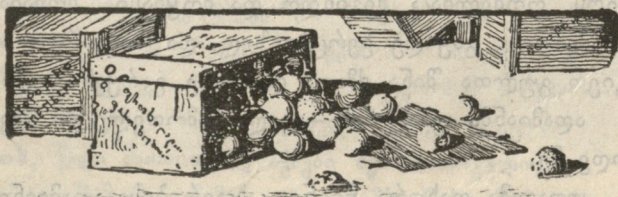
მე შენ, ჯოჯოხეთში უნდა გაგზავნო.
 ადამიანმა შესძახა:—შენ არ შეგიძლია ეს!!!
 უფალმა რქვა ადამიანს: ნუთუ არ შემიძლიან,
 რომ ჯოჯოხეთში გაგზავნო? რატომ?
 — იმიტომ, რომ მთელი ჩემი ცხოვრება გავა-
 ტარე ჯოჯოხეთში, — უპასუხა ადამიანმა.
 კვალად ღუმილი გამეფდა სამსჯავრო სახლში.
 ერთ წუთ შემდეგ კვალად რქვა უფალმა ადა-
 მიანს:—რადგანაც არ შემიძლიან, რომ გაგზავნო
 ჯოჯოხეთში, ამიტომ სამოთხეში უნდა გაგზავნო.
 სამოთხეში მინდა დაგამკვიდრო.
 ადამიანმა შესძახა:—შენ არ შეგიძლია ეს!!!
 — ნუთუ არ შემიძლია სამოთხეში დაგამკვიდ-
 რო? რატომ?
 — იმიტომ, რომ ვერც ერთ წუთს და ვერსად
 მთელ შენს სამყაროში თავი ჩემი ვერ წარმომიდგენია
 სამოთხეში! — უპასუხა ადამიანმა.
 და ღუმილი გამეფდა სამსჯავრო სახლში.

გ. მუმლაძე.

ს ი მ ლ ე რ ა

ღღეს შენ მშორდები, სიცოცხლე,
 მტოვებ, მაობლებ, მიღიხარ. .
 იმედს ნუ მაძლევ, გენაცვა,
 შენ ჩემთვის დაკარგული ხარ!
 ბედმა გარდასჭრა, — რა გზაა, —
 მშვიდობით, რადგან მიღიხარ, —
 გზა დაგელოცოს, იცოცხლე,
 შენ ჩემთვის დაკარგული ხარ!
 ვხედავ განგება მიგაფრენს
 სხვაგან, სულ სხვისთვის უნდიხარ,
 მაშ რას ვიმედობ? მშვიდობით!
 შენ ჩემთვის დაკარგული ხარ!
 შენთან რა მინდა მე საწყალს!
 შენ უკეთესის ღირსი ხარ!
 მაშ რას ვიმედობ? მშვიდობით!
 შენ ჩემთვის დაკარგული ხარ!
 ღმერთმა დაგლოცოს — დამატკბე...
 ჩემგან მადლობის ღირსი ხარ...
 მაგრამ ეხლა კი მშვიდობით!
 შენ ჩემთვის დაკარგული ხარ!

ილ. პონტელი.

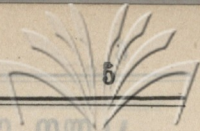
ხ ა მ შ ი მ ა ზ ი

ე რ ი მ ე ნ ე ლ ი

ჩვეულებრივ მიმდინარეობდა ცხოვრება.
 მაგრამ იქ, სადღაც შორიდან თვალუწვდენელ
 მთების გადაღმა თავი ამოჰყო სულ პაწია ცეცხ-
 ლის ალმა. არვინ აქ ევდა ყურადღებას...
 აღს მოემატა, უფრო განა-და და მის პირად
 პირ მეორე მხარეს ისეთივე გამოჩნდა ალი.
 მიმოიხედეს!
 მარჯვნივ მხარესაც გამოჩნდა ცეცხლი.
 გაუკვირდათ!
 მარცხნივ მხარეს კი მთაკლდეთა შორის — ან-
 კარა წყარო გადმოჰქუხდა. ცეცხლის ალი სამივე
 მხრიდან გაძლიერდა, ახლო მახლოს დასწვა ზოგი
 რამ...
 წყაროც გადიღდა, მოყვითალო ფერი გადა-
 კრა...
 შეიშმუნენ!
 ცეცხლი კი საშინელის სისწრაფით ძლიერდებოდა,
 შორს სწვავდა უკვე. წყარომაც იმატა, აი-
 ღვრა კიდევ!
 ალაპარაკდენ!
 ცეცხლი შორს ჰყრიდა თავის მწვავე შინ-
 შლბებს, სწვავდა მიდამოს. წყალი ჰქუხდა, ზვირ-
 თებს ისროდა.
 აყაყანდენ!
 შეინძრა ყველა, თავშესაფარის ძებნას შეუ-
 ღდნენ.
 ცეცხლისაგან გავარვალეული ჰაერი სულს
 ხუთავდა .. მიაშურეს წყალს, იქ ელოდენ შევლას
 უგუნურნი!
 სამის მხარიდან დედამიწას ცეცხლის რგოლები
 ბი ჰფარიდენ მხოლოდ; მეოთხე მხარეს კი უზარულ
 მაზარი წყალვარდნილი ჰქუხდა საზარლად. წყალ-
 ცეცხლს მოხვდა, აშიშინდა, მხოლოდ ალი
 გაერთიანდა და შემოეხვია დედამიწას!
 შეშინებულნი, გაგიეებულნი და შეძრწუნებულნი
 ბულნი ამ შესაზარის სანახაობით ერთხმად შეხლ-
 ვლეს ..
 ო საშინელებაც!
 ერთი მეორეს აღარ არჩევდენ. ადამიანი,
 ცი, ფრინველი აირია ერთმანეთში... გარბო-
 ყველა!

მაგრამ საშინელი ცეცხლი ფერფლად აქცე-
 და უგუნურთა გროვას და წყლის ზვირთნი კი
 თა კუბრი გაშავებულნი, შხუილ-ღრიალით მი-
 ნებდენ ოკეანესკენ ფერფლად ქცეულებს!

ვანო ბარველი.

სამშობლო დაუვიწყარი

(მებაძგა)

ვისაც რა უნდა უყვარდეს,
სულ სხვაა ჩემი ტრფიალი;
მიყვარს მე ჩემი ქვეყანა—
სამშობლო დაუვიწყარი.

პირი შეურცხვეს ზოგიერთს,
რომ ივიწყებენ თვისასა,
ჩვენი ერისა არა სწამთ
და შეხარიან სხვისასა.

სხვისი თუ უნდა მიყვარდეს,
რათ დავივიწყო ჩემი მე?
სამშობლოს ვენაცვალეები,
ქართული ენის ჭირიმე.

ვისაც რა უნდა უყვარდეს,
სულ სხვაა ჩემი ტრფიალი,
მიყვარს მე ჩემი ქვეყანა—
სამშობლო დაუვიწყარი.

ნადელი.

როდემდის?...

(ესკაზი)

რაღაც უქმე დღე იყო. ბუღვარი მთლად სავ-
იყო ხალხით, და ზაფხულის სხვა და სხვაფერ
ნისამოსში გამოწყობილი მხიარულად მიდი-მო-
ოდნენ; არვინ იყო მათში დღიურ ზრუნვაზე
მა ფიქრით მოცულ სახისა, ყველას რაღაც ღი-
ლი უქროდა პირზე და ერთმანეთს კმაყოფილე-
სიამოვნებით შესცინოდნენ.

უსიამოვნოდ გადავავლე თვალი ამ უზრუნ-
ბრბოს და საჩქაროდ შეეტლეს გავძახე.

— სად მიბრძანდებით?

— საპრობილეში! მიუგე. ამ პასუხზე, მეეტ-
ს მომღიმარი სახე ცოტა არ იყოს მოიღუშა
რაღაც მძიმე — გამოურკვეველ ფიქრს მიეცა...

ელ-გამომლელებმაც განცვიფრებით დამიწ-
ცქერა. — კეთილი ხალხი, — აღბათ თუ დაავიწ-
თ რომ იმ დღესაც კი, როდესაც ისინი სია-
ნებას მისცემიან და თავისუფლად შესცქერიან
იმციმე ცას და ბრწყინვალე მზეს, არსებობს
რობილეს, სადაც ურიცხვი ხალხი, ძალ-ღონით
ენერგიით სავსე, ოთხ კედელ შუა გამომწყვდე-
თი შეჭყურებს შავად შემურულ საპრობილეს
ლებს, და ნუგეშ მოკლებული ღევს თავის
ოცხლეს...

საპრობილეს კედლებზე მზის სხივები უხვად
ენიოდა და მხიარულად ყველას ეღიმებოდა.

აქვე მის კარებთანაც მრავალ ხალხს მოეყარა...
ვი, მხოლოდ მათში აღარ ისმოდნენ მხიარულად,
ჟივილ-ხივილით სავსე ლაპარაკი, აღარ მოსჩანდა
უზრუნველი და მოკლიმარი სახე, პირიქით სახეები
რაღაც მძიმე კაეშანს და ნაღველს ჩამოებურა ყვე-
ლასათვის და გამოუთქმელ ფიქრს მისცემოდნენ. მხო-
ლოდ აქა იქ ჩურჩულობდნენ...

აი გავიარეთ ერთი დერეფანი, ყველგან ყა-
რაულეები ღვანან... მივადექით რკინით მოქედილ
ზღუდეს, სადაც ცოტათ თავისუფალნი და დამო-
ნებული ტყვეები ერთმანეთს ეხვეოდნენ და დე-
რეფნის სამარისებურ სიჩუმეს ხვეენა — კოცნაღა
არღვევდა. გულ ჩათუთქული ტყვეები სიძულვილით
იხსენიებდნენ თავის შეუწყალებელ ყოფა ცხოვრე-
ბას, მაგრამ სად იყო საშველი?...

— დე-დი-ლო, მე აქ დავრჩები, მამასთან!...
შესთხოვა, მტირალმა ბავშვმა, დედას, როდესაც
საპრობილეს ზედამხედველი აწყვეტინებდა ყველას
ლაპარაკს და გარეთ ისტუმრებდა. — არა შეილო,
არ შეიძლება... და დედის ყელში მოხჯენილ
გმინვა-ქვითინს უერთდებოდა პატარა ზარის ხმა,
რომელიც ტუსადებს თავის ბინაზე იწვევდა...

როდემდის უნდა ვიწვალოთ, გაისმა უცბათ
გამობრუნებული ხალხის შეერთებული ოხვრა.

როდემდის?...

გ. მარსვენარიძე.

ვინ გამიღიმოს?

ვინ გამიღიმოს ჟამსა მძიმესა,
ვინ მანუგეშოს სულით მწუხარე?
გულმა სად ჰპოვოს კვლავ განსვენება,
ვინღა შემიშროს ცრემლი მდულარე?!

რას ჰქვიან სატრფო და მეგობარი,
ან რას ვეძახით ჩვენ სიხარულსა?
ვის მიენდობი, რომ მან მიგინდოს,
მაღამო დასდოს დაკოდილ გულსა?

ნუ თუ ტანჯვასა არ აქვს საზღვარი?
ისევ გოლგოთა და ისევ ჯვარი?!

ა. შ — ლი.

ახლო წარსულის ვაჟბავი

მის. სანოდის მოკვლევა

ბატონო რედაქტორო, „ნიშადურის“ ნომერებში სხვადასხვა დროს მოხსენებული იყო თითო-ორჯო სიტყვი ფაქტი მ. სანოდის მკვლევლობის შესახებ, მაგრამ არც ერთხელ დაწვრილებით არ იყო აღწერილი გარემოება, საბაბი და ყოველი წვრილმანი და პირობები, რომელთა შუა მოხდა ხსენებული მკვლევლობა, ამიტომ საჭიროდ მიმაჩნია მ. სანოდის მკვლევლობის ამბავი მოვახსენოთ ისე, როგორც მე ამ ამბის მნახველმა და დამსწრემ ვიცი და ნახული მაქვს. ამით ბევრი ქორი და ტყუილებიც გაქარწყლდება და საკამათო საგანი საბოლოოდ გამოირკვევა.

როდესაც ალიხანოვ-ავარიელი თავის მრისხანე „ოტრიალით“ ტფილისიდან წამოვიდა იმერეთს და ცეცხლითა და მახვილით გზა და გზა სწვავდა და ანადგურებდა ქართველობის სარჩო საბადებელს და ფეხით სთელავდა მათს კაცურ კაცობას და აღამიანურ ღირსება თვისებას, სწორედ ამ დროს ხონში დებეშით მოგვივიდა მაზრის უფროსისაგან წინადადება, რომელიც უბედურების ასაცილებლად ითხოვდა ჩვენგან სტრაჟნიკებისათვის წართმეულ თოფ-იარაღის დაბრუნებას, წინააღმდეგ შემთხვევაში გვაფრთხილებდა, რომ ხონსაც ისეთი სიმწარე დაადგება, რაც სხვა დაბა სოფლებს, ესე იგი, სრული განადგურება და მიწასთან გასწორებაო...

სწორედ ამ ხანებში დაბრუნდა ბაქოდან ხონში მის. სანოძე, თავის თვალით მნახველი ყველა იმ უბედურებათა, რაიცა სწვევია რკინის გზის გაყოლებაზე ყველა დაბა-სოფლებს. მ. სანოძეს ჩამოსვლის მეორე დღეს ხონის საზოგადოებას დიდი ყრილობა ჰქონდა გამართული მაზრის უფროსის წინადადების გადასაწყვეტად და რაიმე გარკვეულ გზის ასარჩევად. რა თქმა უნდა, ყრილობას სავსებით დაესწრო ადგილობრივ რაიონის სოციალ-დემოკრატიის ისრგანიზაცია და ყველა მისი ყურ-მოკრილი მიმდევარი.

გამოცხადდა ბოქაული და თან მოიტანა ხსენებული დებეშა, წაიკითხა იგი და ხალხს ხმა მალა გადასცა დებეშის შინაარსი. სანოძემ ხალხს უამბო მისგან გზა და გზა, ნახული უბედურება. ხალხმა, როგორც მოსალოდნელი იყო, ერთხმად მოითხოვა თოფ-იარაღების დაბრუნება სტრაჟნიკებისათვის.

ამაზე ს. დ. ერთი ვაი უშველებელი ასტეხეს სრულებით წინააღმდეგის მტკიცება დაიწყეს, ხოლო სანოძეს და მის აზრის თანამოზიარეთ მუქა-

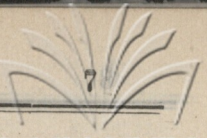
რით შეუტეეს და კრება ძალიან უნებურად დაიშალა. ეს იყო პარასკევს კვირა დღეს და მტკიცება დიდძალი ხალხი: დიდი, პატარა ქალი და კაცი ყველა აქ იყვნენ, მოვიდნენ რა თქმა უნდა, ს. დ. ბელადები, ლიდერები, აგენტები და ზედ მტკითი შეიარაღებული რაზმელებიც... კვირასაც განმეორდა რაც პარასკევს მოხდა.

მ. სანოძემ ხალხს გულდამშვიდებით ურიადროებით მაინც დაებრუნებინათ სტრაჟნიკებისათვის იარაღი ბევრი ამტკიცა, რომ ესლა რევოლუციის საქმე წაგებულა, დიდი სისულელეა და უგუნურება იქნება, როცა გარემოში ძალ მომარება გამეფდა, ხონის ერთი მუქა ხალხი გაუმკლავდეს გაწრთენილ ჯარს ზარბაზნებით და „პულე მოტებით“ შეიარაღებულს და სხვა... ურჩევდა ხალხს და მათს არა მკითხე მოსარჩლე ქირისუფლებს-დროებით მაინც შეიკავეთ თავი და მით მოსალოდნელი უბედურება აიცილნეთ, ნუ გახდებით მტრების გულლისა, თუ თავი და ცოლშვილი არ გებრალბათ მომავალთაობის ბედილბალს მაინც ნუ შესწირავთ თქვენს აჩქარებულ გულის თქმასა და სხვა... მწმს და მჯერა თქვენი რაინდობა და ვაჟკაცობა, თქვენი თავ-განწირვა, მაგრამ შეუძლებელის შეძლებას ნუ განიზრახავთ, გონებას ნუ დაუმორჩილებთ გრძობასა; ჯერ ხანად მაინც დამშვიდდით და მერე თუ დრო და გარემოება ხელს შეგაწყობთ, ისე მოიქცით როგორც ხალხისათვის ემჯობინებაო. ვინც გონებას ჰლალატობს იგი მუდამ წაგებაში იქნება და სხვა.

ხალხმა თითქმის ერთხმად მოითხოვა თოფების დაბრუნება და დროებით თავშეკავება ყოველ სახიფათო ნაბიჯისაგან. ამ ხელადაც ისე მოიქცნენ ხალხის მითომდა მოკეთენი: დაერივნენ ხალხს, რამდენსამეს სცემეს, ხოლო სანოძე მუქარით და ურჩინით ჩააჩუმეს. ხალხი ცხვირ ჩამოშვებული და შალა, რადგან ს. დ. რაზმელები ხმა მალდა გაძახოდნენ ვინც-იარაღის დაბრუნებას გაბედავს ჩვენთან ექნება საქმეო და სხვა. გამარჯვებული ბელადნი და ლიდერები სოციალ-დემოკრატიებისა გვიდნენ თავმომწონეთ ბულვარში და იქ გამართობკობა დე თათბირი... იქ გადაწყვიტეს მიხელი სანოძე თავიდან მოეშორებინათ—მოეკლათ...

ამ ამბის ერთი თუ ორ საათის შემდეგ სანოძე თავის დით და ერთი სტუმრით ქალით გულლით გაემგზავრნენ ქუთაისში. ს. დ. ორგანიზაციის რაზმელები ცხენებით გამოედევნენ სანოძეს ეტლს და მალე წამოეწივნენ ს. გუბთან...

მ. სანოძე ბუნებით არ იყო მფრთხალი ცი. იგრძნო რა, რომ რაზმელები ბოროტ განზრ-

იყვნენ აღჭურვილნი, დაუყონებლივ ეტლიდან
 ახტა, რომ ქალებს არაფერი ვნება მოსვლოდა
 მათთან ეტლში ყოფნით და წინ მიეგება რა
 უნდა. ეს იყო და და ეს. რაზმელებმა დაუში-
 რვეოლვერები და იქვე მოჰკლეს!..
 მერე რაც მოხდა ყველამ უწყის.
 ს. დემოკრატებმა მალე დაუბრუნეს პოლიცი-
 არალები..
 თავის მიმართულებით მ. სანოძე ნამდვილი
 გრესისტი და ხალხის მოკეთე და გულ-შემატკი-
 იყო და არც ერთს პარტიას არ ეკუთვნოდა.
 ი ასე გახლდათ საქმე იმ „ჩვენი ცოდვით
 დროს.

უპარტიო

ნაწყვეტი

ობოლი ვარ, მთლად უმწყო.
 გულს ნალველი მეფონება,
 ნეტავ სადმე წავსულიყავ,
 შორს დამეწყო მე ცხოვრება!
 ობოლი ვარ... არ მყავს ვინმე
 ფიქრებისა მოზიარე,
 ვის ავუხსნა გულის დარდი—
 განვუპარტო ტანჯვამ მწარე?...

დემონი.

მასკარადი.

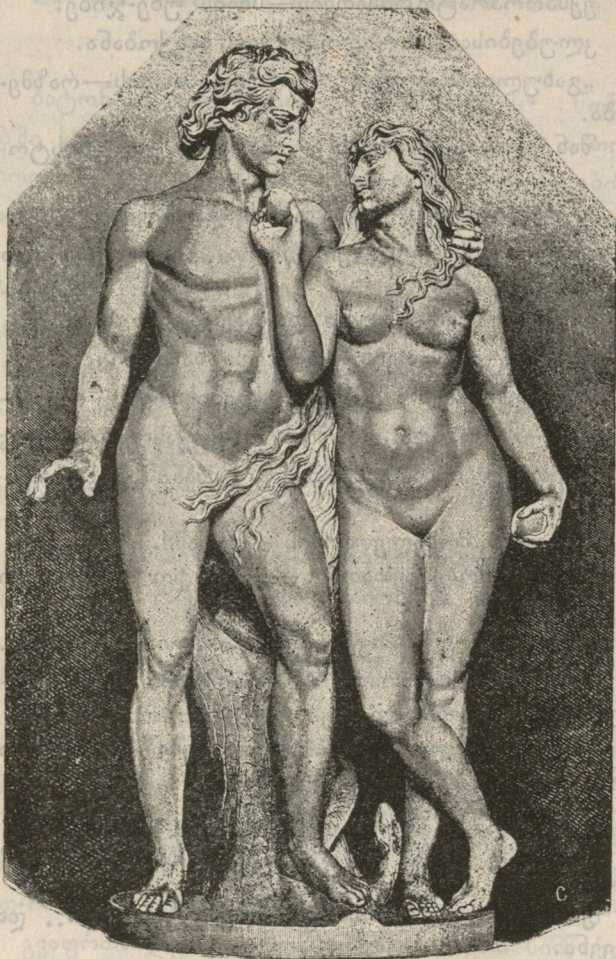
ციურის ცეცხლით აგენტო გული,
 სქექ და მქუხარებ, ვით შვენის გმირსა,
 მძინარე ქვეყნის გასაღვიძებლად
 დაჟინებითა უკრავ საყვირსა.
 მე კი, ძმავ, როგორც უღონო, მხდალი,
 ხარბად შეეყურებ შენს აღფრთოვნებას;
 მაკვირვებს ერთი კაცის სიფხიზლე,
 როს ღრმადა სძინავს ქვეყნიერებას.
 მაგრამ ცოტათი ექვმა დამძლია:—
 ვაი თუ ვნახო ხვალ შენცა მხდალი!
 იქნებ აზრს კი არ გაუტაცნიხარ,
 მხოლოდ კახურით მთვრალი ხარ, მთვრალი!

ილ. პონტელი.

ცხოვრების წყარო

ურთუა მოიჯარადრე, მექარხნესათვის—მუშის
 ბატონე მემამულესათვის—გლეხის ღალა და
 უქთახორასათვის—ნისია.
 მღუქნე ვაჭრისათვის—თაღლითობა წონა-ზო-
 წყინვალე ყმაწვილებისათვის—მდიდარი სა-

ექსპროპრატორისათვის—სხვის უბედურება
 კლუბებისათვის—ლოტო და ბანკო
 „გახულიგანებული“ ესდეკებისათვის—რაზმე-
 ლობა.
 შანტაჟისტებისათვის - „ანარხისტ კომუნისტო-
 ბა.“
 ყაზახებისათვის—სოფლების დარბევა.
 მღვდლებისათვის—ქორწილი, ნათლობა და
 ქელეხი.
 ექიმებისათვის—ჭირი და გადამდები სენი.
 ადვოკატებისათვის—დავა და საჩივარი.
 საქველმოქმედო დაწესებულებისათვის—სომხე-
 ბისათვის—მანთაშევი, არამიანცი, გუქასოვი და სხვა;
 ქართველებისათვის—მარტო ძმანი ზუბალაშვი-
 ლები.
 ბობოლა მოხელეთათვის—ქრთამი.
 წვრილ მოხელეთათვის—„ჯილდო“ „ზედმეტი
 გარჯისათვის.“
 დედის ნებიერთათვის—შემოსავლიანი ადგილი.
 ბანკში მსახურთათვის—გაცემული გადამეტე-
 ბული სესხი და დივიდენტი
 მასწავლებელთათვის—„მომზადება“ და კერძო
 „უროკები.“
 სტუდენტებისათვის—სხვა ღ სხვა სტიპენდიები.
 უმუშავეთათვის—ქართული წარმოდგენები
 მუქთად.
 ქართველ მსახიობთათვის—ავადმყოფობა... და
 შეწევნა.
 აქტრისებისათვის—თაყვანის მცემელი.
 ქართული გიმნაზიებისათვის—ბანკების შემოსა-
 ვალი.
 ქალ. ტფილისის კასისათვის—სამი მილიონის
 სესხი.
 ნ. ნიკოლაძისათვის—ფოთის ნავთ სადგური.
 ი. გოკებაშვილისათვის—„დედა-ენა.“
 ან. ფურცელაძისათვის—ბანკის გამგებლობა.
 ვლ. მესხიშვილისათვის—რუსული სცენა და
 გასტროლები საქართველოში.
 ლევ ყიფიანისათვის—ძმ. ხეჩატურიანცების
 გულის მოგება.
 „გოგლოს კავკასისათვის“—ქართველების ლან-
 დღვა.
 „ტფილისის ლისტოკისათვის“—განცხადებანი.
 „ეშ. მათრახისათვის“—ცილის წამება და ქუქკი.
 „ესდეკური“ გაზეთებისათვის—ხარბინი და მის-
 თანები.
 „ამირანისათვის“—ბანკის განცხადებანი.
 ს. დემ. ორგანიზაციებისათვის—აბაზიანი ბეგა-
 რა.
 ესერებისა და სხვა ებისათვის—ხაზინის ფულები
 „ნიშადურისათვის“—მუქთი თანამშრომლები
მონადირე.
 P. S. გაგრძელებს სხვა თანამშრომლებს მიჯან-
 დობთ.

ადამ და ევა შლენტის ქანდაკება.

ნ ა წ ყ ვ ე ბ ი

შენ გიტაცებდა სულ სხვა ცხოვრება
და სულ სხვა იყო შენი ტრფიალი,
უარსა ჰყოფდი და არცა გრწამდა
მაცდური გრძობის წაღმა ტრიალი:
გარყვნილ ცხოვრების მკაცრი ტალღები
შენს უმანკო გულს ვერას აკლებდნენ,
ამ ქვეყნიური სიტკბობებანი
სულით მაღალსა ვერა გზიბლავდნენ.
სხვისთვის სიკვდილი ღზინთ მიგაჩნდა,
თავსა სწირავდი სამშობლო მხარეს,
მაგრამ ვერ დასდეს ფასი შენს ღვაწლსა:
უღროვოთ მიგცეს შავ-ბნელ სამარეს.

ვერტერ.

ადამიანის საფუძვლიანი სიტყვა.

ერთი ჩვენებური ესდკვი ადვოკატი იცავდა სასამარ-
თლოში ერთს ღარიბ ემაწვილ კაცს, რომელსაც ახრადებ-
დნენ ახადგაზდა გასათხოვარ ქალის „შეცდენას“. ახად-
გაზდა ადვოკატი, სხვათა შორის, თავის გასამართლებელ
სიტყვაში ასე მიმართა მსჯულებს:

ბატონო მსჯულებო: უმჯობესია თქვენც დამეთანხ-
ბით, რომ ქალის შეცდენა შეიძლება მხოლოდ სმის ცხი-
სიღამაზით, ჭკუით და ფეხლებით. ერთი შემხედვით წე-
რწმუნებულს და თვით დარწმუნდებით, რომ მაგის კრ-
გნობა ქალს შეცდენს კი არა, ზედაც არ შეაფურთხებ-
ნებს... რაც შეეხება მაგის ჭკუა-განებას, ესეც და-
განმარტებას არ თხოულობს—აშკარად ეტეობა სისულ-
და სიბრთვე, რასაც მაგისი ტუტუტური მასუხები მო-
მობენ... ხოლო თუ შეძლებაზე იტყვიით რასმე—ამა-
მოგახსენებთ, რომ მაგას ქალის შესაცდენი ფული კი არ
ჩემი გასამჯულებიც არ მოუცია და ვერც მომცემს, რად-
გარიელ-ტარიელა, ანუ ლუმენ-პროფეტარიატი...

ამ რიგად, ბატონო მოსამართლენო, ის ბრალდებ-
ვითომც ჩემს კლიენტს ქალი შეეცდინოს, თავის თავს
ტუუილია და ვერაფრით ვერ მტკიცდება... სულ სხვა
ნებოდა, რომ ქალს ძაღმომრეობაზე ეჩივანა, მაგრამ
თვითონ მომჩივანი ამბობს - შემცდინაო... მე შეგნის
თქვენც დამეთანხმებით, რომ აქ შეცდენას ადგილი
ქქნია, და ეგ ჩვეულებრივი თანხმობითი რიგის სუ-
ვილი უფთვია, ამიტომ განმეორებით გთხოვთ დამე-
გამართლოთ და განთავისუფლოთ...

მოსამართლეებმა, მიუხედავად გექლის საფუძვლიანი
რჩებისა, მცირე თათბირის შემდეგ „შემცდენა“
თუმცა იგი კონჯი, სულელი და ღარიბიც იყო—დამნაშა-
ვინებს და თავი ვირის ახანოში უგრეს.

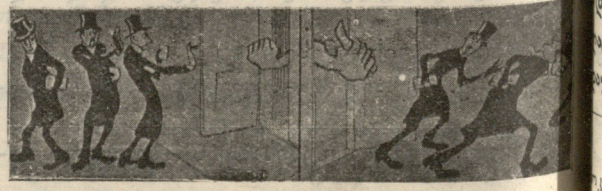
* *

ერთს დროს მეც მქონდა სარწმუნოება
მისულდგმულეებდა გრძობიარე გულს;
დილით განთიადს ვეგებებოდი
და შევხაროდი ტურფა გაზაფხულს!

მაგრამ დამბერა მრისხანე ქარმა,
მთლად გამიცრუვდა ნატვრა, იმედი;
ვით რტო გაცრცვნილი ვდგევარ მდუმარე
მწარედ დამცინის მუხთალი ბედი!

ჰოი სოფელო, დაუნდობელო?
აღრე რად აქკნობ ვარდს გადაფურჩქულს
ყველა წარმტაცე, დავრჩი მარტოკა,
რალას უქადი სულს დაობლებულს?

ა. შ-ლი.

„შევლოხა“ ელუარდ გრუნტერის ნახატი.

ვაჭარები და მავალითები

1905 წ. ნოემბერში რამოდენიმე შვირალე-ლი კაცი თავს დაესხა ახალ-სენაკში მეღვინე ადგილზე, შეპკრეს იგი თოკით, წაართვეს მან. ფული, 8 არშინი სატინა და გზას გაუ-წინ. ადგილზე მათში მხოლოდ ა. კემულარია იყო, სხვები კი იმავე დღეს დაცემადის ენახა ი. კემულარიას ღუქანში, მაგრამ მათი სახელი და გვარ-ი არ ცოდნოდა. ადგილზე უნდოდა ეს ამბავი პოლიციისთვის გამოეცხადებინა, მაგრამ ს. დ. კემულარიას რაზმელებმა ამის ნება არ მისცეს, თან-საქმეს, რომ მძარცველებს ჩვენ თვითონ გამო-ვაგებოთ და ჩვენზე კანონით გავასამართლებთო. მაგრამ მეორე დღეს სოფლის ყრილობაზე ადგი-ლი უნდა დავადასტურებო მისცეს დასახელება მისი მძარ-ცველები. ადგილზე დასახელდა გ. ლომია და ი. ქაჩიბაიები. რაზმელებმა გ. ქაჩიბაიას და ლომიას ჯერ ბორკილები გაუყარეს და სენაკის-ში ჩასვეს*), ხოლო ი. ქაჩიბაიას ახალ-სენაკიდან-გადაუწყვიტეს. აგრეთვე ეჭვი მიიტანეს-ს ორ კემულარიებზე და იმათაც სასჯელი არ-დაუწყვიტეს. ხოლო ლომია ამასაც არ დააჯე-

*) იმ დროს, სხვათა შორის, სენაკის ციხეც სოც.-დემოკრატიული რევოლუციის ხელში იყო.

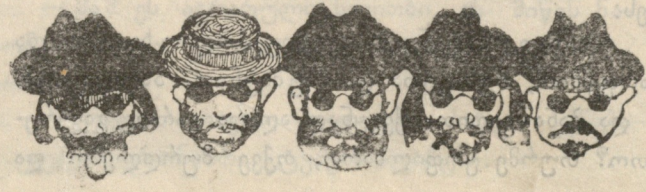
რეს და სიკვდილით დასჯა გადაუწყვიტეს. მამა მისმა ორასი მანეთი გადაიხადა. სასარგებლოდ და ამით ლომია სიკვდილს გადაჩა. ფულისა და ქრთამის მადა მარტო პოლიციებს კი არ ჰქონია, თურმე.

**გულიმელი
ამხანაგები**

(ბადადელის ნახატი)

მასოვს ბედნიერი დრო ძობა, თავისუფლების-შეზღუდვა ბატონობის და მთავრობის უფლების. ძველს ადათ-წყობილებას და წესს სული სდებოდა, „ღებბატი“, „მიტინგები“ ძალზედ იმართებოდა. ჩვენშიც „მქადაგებელი“ მოდიოდნენ ხშირად, თუმცა ზოგის „პროპაგანდა“ არც კი ღირდა ჩირადა. ერთს დღეს გამოგვიცხადეს ბადადელს ვმართავთ კრებასო, ეს-დეკი ეს-დეკების აგვისნის მოძღვრებაო. მოხუცი, ახალგაზდა, ქალები და კაცები შევიკრიბეთ; „ტრიბუნას“ დავაშტერეთ თვალები. თავის ქების „მანიით“ შეპყრობილმა სენითა, ეს-დეკმა გადმოგვძახა მოქარგულის ენითა: „რა ვართ ეხლა, ხომ ხედავთ, რა ვიყავით წინეთო! სან-დონ-კრატთა წყალობით მიზანს მივადწიეთო!.. ჩვენ, ყოვლის შემძლებელი, ტკილათ ვაქცევთ მწარესო შევება-ლხენა მოგველის ჩაგრულ „პროლეტარებსო“. მარქს, ენგელსი, კაუტსკი ბუიროვით მოგვყარა, და სრული გამარჯვება გვილოცა, მოგვახარა. მჩაგვრელები, მკვლელები ზიზლით, წყრომით ახსენა— და როცა დაიღალა ხალხს ასე მოახსენა: „როცა ვსთქვი ხომ გაიგეთ, ჩვენგან ესეც კმარაო— აწ კი გზას დავილოცავთ სახლში წადით. მარაო ხვალ ამხანაგი მოვა, კვლავ შეკრება გმართებთო— ჩემზე უკეთ ყველაყვეს ის და გისურათებსო.“ დაპირებულ ხვალისას ველირსეთ გათენებას, მაგრამ... თქვენს მტერს მისთანა, ვაი, მის გახსენებას! რა ვნახეთ? ყაზახ-რუსით ბადადელი გავსილიყო; არ სჯობდა მის შეხედვას—თვალეები დამსილიყო?! ნათქვამ დაპირებული თმა გრძელ-ენა ბრტყელისა ბეჭედით აღსრულდა წინასწარმეტყელისა: ტურფა-ტურფა სახლები, ქვეუღნი აღ-მურათა ეს დეკების ენაზედ უკეთ „და გვესურათა“. წავგართვეს რაც გვებადა, დავრჩით დედა შობილა, მაგრამ ის კი გავიგეთ საქმე რაშიც ყოფილა: თურმე ჩვენთვის ვინ სწუხდა!.. დიდი ხნის მონაგები, ყაზახ-რუსნი ყოფილან ეს-დეკთ „ამხანაგები“!!

ბარონ კინი.

ჭირი არ მოგვქამონ!

საუცხოოდ მიდიოდა ჩვენი საქმე. ყველას დავიწყებული ვყვანდით.

საქართველოს სახელს მაშინ თუ გაიგონებდით, როცა ან «ევზარზ გრუზიის» ახსენებდნენ, ან «ვოენო-გრუზინსკაია დაროვას», თორემ ჩვენ თვითონაც გვეზარებოდა იმისი თქმა,

ჩვენი ორი ათასის წლის კულტურიდან ერთი «მრავალ-ჟამიერი»-ლა შევირჩინეთ. ისიც მაკარის და მოსკოვის ტრახტირებში მოქეიფე დიდ-ცხვირა «ვასტოჩნი ჩალავეკებმა» სომხურ სიმღერად გაასაღეს.

ერთ დროს რუსეთში ექვი ჰქონდათ, ვითომც კავკასიაში სომხებსა და თათრებს გარდა ვილაც სხვა «ტუხემცები» არიანო: და ზოგი «გრუზინცებს» ამბობდა, ზოგი «გორცებს».

მაგრამ,—მაღლობა ღმერთს,—ჩვენმა დეპუტატებმა სახელმწიფო ღუმელში თავიანთ «რეჩებითა» და ყოფაქცევით ყველასთვის საჩინოდ ჰყვეს, რომ კავკასიაში თათრებსა და სომხებს გარდა ბუდობენ მხოლოდ «კავკასიელი მაიმუნები».

ასე და ამა პირსა ზედა ასი წელიწადი ვუმტკიცებდით კაცობრიობას, რომ თუ არის ქვეყნად ქართველი ერი, იმისთვის კი არა, რომ სხვებსავით თვისი ეროვნება გააძლიეროს და განავითაროს, არამედ იმისთვის რომ უარჰყოს თავ სი თავი და ცხადჰყოს, თუ არ თავის არყოფნა, თვისი არარაობა მაინც.

მაგრამ ასე ჩინებულად წარმართული საქმე თანდათან წახდა და ჩაიფუშა მასაქეთ, რაც ტერორისტები და ექსპროპრატორები გავვიჩინენ.

არც ერთი ნაციონალისტი და შოვინისტი არ ავნებს ისე თვის ერს, რაც ამათ ჩვენ ძვირი შეგვამთხვიეს.

ამ ორიოდ წელიწადში ისე რევოლუციური არ გავარდა, ისე ყუმბარა არ გასკდა, ისე ძარცვა არ მოხდა, რომ ქართველის სახელი არ ეხსენებინათ.

და ასე ცისმარე დღე და ცისმარე დღეს მრავალჯერ.

ქვეყანა შეშფოთდა და შეძრწუნდა: ქართველებს ბოლო მაინც ვერ მოელოა!

რალა საკვირველია თუ «ქეშმარიტმა რუსებმა» ჩვენი თავის გამოჩენა პირადს შეურაცხებად მიიჩნის:

— რაო, თქვენ არ გვეფიცებოდით ხატითა და აზარფეშით, მუზიკითა და შუშხუნით, პარაკლისითა და პანაშვიდით, ქვეყნად აღარა ვართ, გავქრენითო? თურმე ყოფილხართ, თქვე მურდლებო და

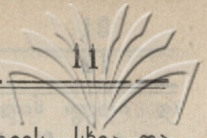
წუწკებო! თავს იკატუნებდით და გვაბრყვებდითო?... კმარა რაც იცრუეთ და იფარისცვლებოდნენ შინაშენით თქვენი ცოდვანი, მოვიდა ახლან კა! თქვენს აღსასრულისა.

თქვენს მტერს, რაც შიშის ზარი დაგვეცა ჩვენ...

...ჩვენზე მოგახსენებ, დარბაისელ და პატროსან ხალხზე, თორემ ბიჭბუჭებს რა ენაღვლებათ.

შევიყარენით ხუთი-ოდე კაცი ხუთი ოდე პატრისა. ვარჩიეთ, ავწონ-დავწონეთ. ვთქვით თუ:

- დიდი მიქარვა მოგვივიდა.
- შევრცხვით ქვეყანასთან.
- ძაან პირშავად გამოგვდით.
- ცულად არის ჩვენი ხაქმე.
- ბევრს დავკარგავთ.
- უთუოდ.
- აბა რას დავკარგავთ?
- მართლად, რა გვაქვს კიდევ დესაკარგი?..
- გაზეთებს დავვიხურავენ...
- ნეტა არ იქნება! სოციალ დემოკრატების და სოციალ ფედერალისტების დავას ხომ მოვრჩებით.
- ვიში აღარც «ამირანის» მეთაურები და ფელეტონები გვექნება წასაკითხი!
- აღარც აფხანაკების პოლემიკა!
- თეატრს დავვიხურავენ...
- იავორსკის თეატრი აქ არ გვექნება? რუსულიდან გადმოქართულებულ პიესის მაგიერ, რომ თითონ ორიგინალი ვნახო, ვითომ რას წავაგებ?
- სკოლას წავგვართმევენ...
- აი დარდი! ვინც წაიღებს, იმან არ უნდა შეინახოს? ხომ სულერთია მაგის ხარჯი ვერ გავვიწვია.
- ბანკებს დავვიხურავენ...
- რაღლა გვინდა, თუ კი დასაგირავებელი აღარა დავგვრჩა რა?
- წერა-კითხვის საზოგადოებას...
- მერე შიგ რა ჰყრია? ძველ წიგნებს ერთ სახლიდან მეორეში გადიტანენ, რას დავკარგავთ?
- მოვიგებთ კიდევცა, სახლი არ გვექნება ასე შენებელი.
- სხვა რაა?
- ჰო, აბა რა გვაქვს?
- ბევრი ვეძებეთ, ბევრი ვიფიქრეთ, დასაკარგი არა ამოაჩნდა რა. გული დავიმშვიდეთ:
- მაღლობა ღმერთს! თუ კი აღარაფერი გვაქვს, ვერცარას დავკარგავთ.
- ჰო-და, რას გვიზამენ?
- ჭირი არ მოგვქამონ!

— ნუ იტყვი. უარესს მოიგონებენ .. ამოგვ-
 ამენ.
 — მთელ ხალხსა? ეგ შეუძლებელია.
 — ახლანდელ დროში შეუძლებელი არა არის
 — შენ ისა თქვი, რა ვიღონოთ, ვინცოდაა
 ცოცხალი გადაგვიწყვიტეს?
 — ქუდზე კაცი გამოვიდეთ!
 — ევროპა თოფებს გამოგვიგზავნის.
 — არა, ეგ არ ივარგებს. ეგ ნაციონალიზმი
 და, შოვინიზმი.
 — ჩვენი ხალხი როდი გამოგყვება
 — ქართლოსის აქეთ ოცდათი საუკუნეა ჩვე-
 ხალხი სულ უარპყოფს თავის ეროვნებას და
 თავის ებრძვის ავტონომისტ-ფეოდალებსა
 — არა ჩვენ ჩვენი ხალხის მისისას ვერ ვუმ-
 ნებთ!
 — მაშ ყელი მივუშვიროთ გამოსაქრელად?
 — ეგ გვიჩვენია. მაგრამ ისე უნდა დავიხო-
 რ, რომ ქვეყანას გულში ეჭვი არ შეუვიდეს,
 მც სამშობლოს თავი შევწირეთ.
 თუმცა სჯობს სიცოცხლესა ხაძრახსა სიკვდი-
 სახელოვანი, მაგრამ შოვინიზმის უარყოფისა-
 თავის გამომეტება არავის გვექაშნიკა. სული
 ღია.
 ამიტომ ყველას გულს ლოდი მოეშვა, როცა
 ეს სთქვა:
 — ჩვენ რომ ამოგწყდეთ, მერე ვინდა დარჩე-
 უნად თავის ეროვნების უარისყოფელი?
 — მართლა, მაშინ კაცობრიობა გაიჟღენთება
 ნიშნით.
 — დიახ, უთუოდ უნდა დავრჩეთ კაცობრიო-
 ბეებისათვის
 — როგორ მოვახერხოთ?
 — ინგლისის მეფეს მივართვათ პეტიცია.
 — რას ბრძანებ? ეგ ხომ ხალასი სეპარატიზმი
 და.
 — სხვა დროს — კი, მაგრამ ახლა, როცა მეფე
 ღილი დაგვიმეგობრდა, ჩვენს პეტიციას პოლი-
 ტიკური სიმწიფედ ჩამოგვართმევენ.
 — შექვევლია, მეფე ედუარდი წამოგვესარ-
 .. ასე ამბობენ, იმას ძიხად ქართველი დე-
 მოკრპოლია... და ასწავლის რუსეთს კოლონიურ
 პოლიტიკის პრინციპებს.
 — ვინ არ იცის, რომ მშვიდობიანობის დროს
 ხალხის ამოხოცვა ბარბაროსობაა?
 — ეგ კოლონიურ პოლიტიკის ანბანია...
 — ინგლისელებსავეთ კულტურისანი ხალხი
 ანა ხალხს მხეცურად კი არა ჟღერებს,—

თერიაქის წევსა და რომის სმას შეაჩვენეს სხვა და
 სხვა სენს შეტყურის და ხალხი თავისთავად, მშვი-
 დობიანად გაწყდება.
 — რა არის მაინც და მაინც ეს დალოცვილი
 კულტურა!
 — სად ინგლისის კულტურა და სად რუსე-
 თისა?..
 რუსების უკულტურობაზე სიტყვა რომ ჩამო-
 აგდეს, „გაადვილდა აქანამდის გარდგეხადა რაცა
 ჭირი.“ გავმხიარულდით და გავაბით ანეგლოტები.
 — რა იციან? რისი შნო აქვთ, რის უნარი?
 — ჩვენი ამოხოცვაც რომ მოინდომონ, ვერას
 გახდებიან. ხატებსა და პარტრეტებს გამოვიტანთ,
 სამფერიანს ბაირადებს გავშლით და პარაკლის ვა-
 წირვინებთ, მუხლ-მოდრეკით...
 — ერთს დეპეშას დავკრავთ, გვინდა ჩვენ
 ჩვენც ვიყოთ და სხვაცაო...
 — დიახ, ვაშა ნაშა—ნაშა ვაშა!
 — აბა რას გვიზამენ?
 — ჭირი არ მოგვჭამონ!
 საუცხოო გუნებაზე ვიყავით, როცა ერთმა
 წამოიყრანტალა:
 — ამოხოცვით კი არ ამოგხოცავენ,— გადა-
 გვასახლებენ ..
 — სადა, მანჯურიაში?
 — ვერ მოგართვეს მანჯურია, ველიჩკოს დრო
 წავიდა!
 — ვაჰ, რა დრო დავკარგეთ!
 — აფსუსს, აქამდის სულ ყაზახის აფიცრებად
 ვიქნებოდით.
 — სულ ძველი თაობის ბრალი კია.
 — ლიბერალებმა და პატრიოტებმა დაგვღუპეს.
 — მანჯურისას ახლა ვინდა გვადირსებს და ნე-
 ტა საით გვიკრავენ თავსა?
 — ყინვარე ოკეანისკენ. ტუნდრებში გადა-
 გვკარგავენ, სამოედებთან.
 — იქით რომ გადაგვასახლონ, ჩვენს ბედს და-
 ლლიც ვერ დაჰყვებს.
 — მართლა რომ მაშინ ავშენდებით. ყველა
 პოლიტიკურსა და სოციალურს ჭირსა და ვარამს
 თავიდან მოვიშორებთ.
 — აბა როგორ?
 — ჯერ ერთი, მიწა თავზე საყრელი გვექნება.
 სულზე გინდ ათასი დესეტინა დაიჭირე.
 — მაშ ეს აგრარული საკითხი, ეს მიწის ნა-
 ციონალიზაცია ვარო, ეს მუნიციპალიზაციაო,—
 მორჩა!
 — ყველას თავისი საკუთარი სახლი ექნება
 და ყველას ერთნაირი: ტყავის ალაჩუხი.

— არც სახლის ქირა, არც სუდებში თრევა.
 — ყველას ერთნაირი საქმელი ექნება: ირმის ხორცი და თევზი, ულეველი და მუქთი.
 — აქ კი დროში გირვანქა ათ შაურად გაწადეს — ხიზილალა სამ მანათად.
 — ირმის ხორცს სადღა ნახავ? გაგონებით კი გამიგონია, ირმის სუკები საგანგებო რამ არისო...
 — იქაურ ვეშაპის ხორცსაც გემრიელს ამბობენ.
 — ზღვის-ლორის ქონს ძალიან აქებენ.
 — ტანისამოსიც ყველასთვის ერთნაირი, სულ ბეწვეული: სიასამური, მელა, კვერნა...
 — ყველას ოთხას-მანეთიანი შუბა ეცმევა.
 — არაფრის მუშაობა.
 — მხოლოდ ნადირობა და თევზის ჭერა.
 — ეგ მუშაობა კი არა, ქეიფაა.
 — ყველას თავისი მარხილი ექნება, შეები გინდ ირმები, გინდ ძაღლები და იერი!.. ირბინე ჩრდილოეთის პოლუსამდე.
 — იიიჰ!.. მე და ჩემმა ღმერთმა, კეთილი ცხოვრება თუ გინდა, იქა ყოფილა.
 — რაღას გვატყუებდნენ ჩვენი პოეტები: „სხვა საქართველო სად არის, რომელი კუთხე ქვეყნისაა?!..“
 — მაშ რიდასი ფეოდალები იქნებოდნენ, თუ ხალხი არ მოეტყუილებინათ.
 — ახლა საზოგადოებრივი ცხოვრება ნახე.
 — სრული თანასწორობაა: არც აზნაურია, არც გლეხი, არც ბურჟუა.
 — ყველა პროლეტარია.
 — თავისუფლებაც ისეთია, რომ სხვაგან ვერსად ნახავ.
 — გუბერნატორი კი არა, პრისტავი რა არის,
 — უკანასკნელი პრისტავიც არ მისულა თავის დღეში იმ მხარეს.
 — სწორედ ჩვენი ავტონომისტების სამოთხე ყოფილა.
 — ავტონომიაც იქ არის, ავტოკეფალიაც.
 — იქ მღვდელს წამლადაც ვერ იშოვნია.
 — ყველას თავისი ღმერთი ჰყავს სახლში და იმისი მღვდელი და კათალიკოზიც თითონ სახლის პატრონია.
 — ნაციონალიზმზე და შოვინიზმზე როგორ-ლა არიან?
 — რისღა ნაციონალიზმი, თუკი გარშემო სამოედების მეტი არავინ გეყოლება.
 — სწორედ საჩვენო ქვეყანა ყოფილა. იქ სამოედები კი არა ჩვენ უნდა ვიცხოვროთ.
 — მაშ, ნამდვილი სამოედები, თავის-ქამია და

თავის მკვლელი ხალხი ჩვენა ვართ!
 — ჰო-და გადაგვასახლონ რა!
 — ვითომ რას დაგვაკლებენ?
 — ქირი არ მოგვკმონ!

რიშ-ბაბა

მაგალითათ ამ ჩვენს ქალებს.

ერთი ამბავი მაწუხებს, მწარეთ მიჰირებს მარწუხებს. — სუყველას მოგთხოვ ამისას განმარტებას და პასუხებს.
 განათლებამ რა შეგვიძინა: — გაგვალვიძა, მიგვიძინა, წინ წავედით, თუ ისევე ძველი ბავა, ძველი ბინა.
 მაგალითათ ამ ჩვენს ქალებს — ვუფროთხილდები კი ჩემს თვალებს, უსათუოთ დამკაწრავენ ან შემყრიან ხათაბალებს...
 დაუქინიათ კურსები...
 არც ჩვენი, აღარც რუსები!.. ვაი, საბრალო მშობელო, ვალითაც რო იყურსები.
 ხედავ ნორჩ და ქალწულ ბავშვებს ჰკითხულობენ არციბაშეებს, და სანანი თავის ნებას ანავარდებს, ათამაშებს!
 კამეწსკი და მუიჟელი არ გიკითხავს ნეუჟელი?! — ერთმანეთს ეკითხებიან...
 სხვა მუსაიფს შენ ნუ ელი!
 ნუ თუ ამას დრო ავალებს ჩვენს ნაზსა და ლამაზ ქალებს?!
 განათლებამ ეს შეგვიძინა?!...
 ვაი, ჩვენს თავს და ჩვენს თვალებს!
 თამა ჰუსა

პროკიმინაშიის მახსნა დ. სურამში

თუმცა შეუბრალებელი რეაქცია ხალხს მიგასწორებს უქადის და არაფერ საშუალებას არ რომ იგი არარად აქციოს, მაგრამ ხალხი შინგ რად განაგრძობს მასთან ბრძოლას და ერთ წამს სტდებს გამანახოს მიზეზი თავის დაავადებულ ბასს, რომ ძიქში მოჭკუუთოს იგი და მით თავი მრავალგვარად გზას დაადგეს; ხალხმა უკვე შეიგნო, ერთი დაუძლეველი მუბრძოლი გამეუბრულ არის მხოლოდ სწავლა-განათლება, რომელსაც ძალე

რის ჯაჭვი მონობისა და მით თავისუფლება, მრთელ და სიუფარული გაამეფოს. აი ამისთვის არის ხალხმა მაგრად ჩასტიდა ხელი სწავლა-განათლებას სიკეთად ეკიდება მის გავრცელებას, იშვიათად შეხუ- ქართულ გაზეთს, რომ სიდიანზე არ გვეწოდნენ— და ამ ადგილას სამკითხველო გაიხსნა, სასწავლებელი გაიხსნა, სხვა და სხვა კითხვებზე ხალხი ლექციების შესას თხოულობს და სხვა

აი სწორედ ამნაირ ჯურ ხალხს წარმოადგენს ჩვენი სურამის საზოგადოებაც, რომელიც მთელად მკვლის ზრგომნაზიის გახსნას თავის მი და დაჟინებით სთხოვს, თავის მწინავე საზოგადოების წევრებს, ხელი შეუწონ ამ გვარ დიად მის განხორციელებას; საზოგადოების წინადადებათი გვერდითა ურადდება გამიწვია ზოგიერთ მწინავე მისა და კიდევ შეუდგენს საქმის ვითარებას; ძალიან მთად მოჰკიდა ხელი ბ. გ. ჯ. მაჭავარიანმა, რომელიც სანქაროდ გადასცა წ. კ საზოგადოებას საერთო ხელი ხალხისა და სთხოვა მალე გამკვე გამოეჩინათ მალე სასწავლებლის მოსწავლად და საწინამძღოლოდ; მაჭავარ ამისა წ. კ. საზოგადოებამ ამ სკოთხს რომელიც გვერდზე დაუწყო ტექრ და იმის მაგივრად რომ, მალე მონაწილეობა მიეღო ამ სკოთხის გადაჭრაში, რომელიც გვერდზე გადადგა და შორიდან სხვა და სხვა მასწავლებლებზე მიუთითა; ამის შემდეგ, მეტი არ იყო, საზოგადოების წარმომადგენლებიც იძულებული იყვნენ თვითონ გამოეძინათ მასწავლებელი და ხან მისმართადენ ხან ვის, მაგრამ უკვლასკან ერთი ზისმოდა: „ისე არ გამჭარებია საქმე, რომ სურამის მას გამკვე წამოვიდო“.

რასაკვირველია, ასეთი ზასუხი როგორც შორს ისე მისმავალ იმედების გამაქარწელებელი იყო, მაგრამ მადგენელნი მაინც იმედს არ კარგადენ და მუყაი- განაგრძობდენ დაწეებულ საქმეს; ბოლოს მიმართეს მისის სუმენარიის მასწავლებელს ბ ვართაგავს, რომელიც განაცხადა სურვილი და მასთანვე ადგილობრივ მისის განცხობა მოისურვა, რისთვისაც, მასთან ერთად თავის ზირველს, გვესტუმრენ ქართული გიმნაზიის მისებლები ბბ. ა. ს. მიქაბერიძე და ს. ჯ. იაშვილი, მისების თანდასწრებით მოხდა მთელი საზოგადოების მის კრება, სადაც მთელმა საზოგადოებამ ერთხმად გადასურვილი ზრგომნაზიის დაარსებისა; აქვე მისე გამკეობა თერთმეტი კაცისკან შემდგარი, მისებ უნდა ხელი შეუწონ სასწავლებლის გახსნას. მისებ უნდა ენკენისთვიდან გახსნან ზირველი სამი მისებ, სადაც სწავლის ფასი დაწესეს ზირველ მისსამზადებელ განუოფილებაში 20 მ. მხოლოდ მისებ რომ განუოფილებაში სამ სამი თუმანი, გიმნაზიის მისებში კი ოთხ ოთხი თუმანი; აქვე გამოიანგარი-

შეს სასწავლებლის საერთო შესავალ-გასვლის ფული და კრებად დაიხურა; ამის შემდეგ შესდგა არჩეულ ზირვო- მხლანაზიება, სადაც საქმის უმთავრეს დამატკელებელ მიზეზად იქნა აღიარებული მხოლოდ უმასწავლებლობა, რისთვისაც არჩეულმა ზირებმა ერთხმად სთხოვეს ბ. ი. ზ. ვართაგავს, მაგრამ აქ ბ. ვართაგავამ გადაჭრილი უარი განაცხადა, რის შემდგომ სკოლის გამკეობამ გადასწვიოტა ჯერ-ჯერობით მასწავლებელ ბ. იაშვილის სახელზე ნება- თვის აღება და შემდეგ კი მასწავლებლის— გამკის გამოძიება.

სე დამთავრდა ზირველი კრება ზრგომნაზიის გახსნის შესახებ და ჩვენი სტუმრებიც მასწავლებლები ისევე უკან თბილისს დაბრუნდენ იმ ზირობით რომ, ზრგომნაზიის გახსნის ნება-როფა აიღონ ამ ხალხი მისმავალ- ში, რასაც მოუთმენლად მკვლის როგორც არჩეული ზირნი ისე მთელი საზოგადოება.

„საქმე ისე არ გამჭარებია სურამში მასწავლებლად წამოვიდო“-ო, გვიხასხეს იმით ვინც საუკეთესო წევრია ჩვენ საზოგადოებაში.

ნუ თუ ამის შემდეგ უფლება არა გვაქს უკიჟინოთ იმით ვინც სიტყვების რახა რუხში იზილება—და საქმეს კი განზე გაუბრძის? ნუთუ სოფლად მასწავლებლობა დიდ გმირობად და გაბედვად არის მიჩნეული! ნუ თუ ჩვენ ვაღდებულებას არ შეადგენს ხელი გაუშვიროთ ამოღენა დაბედშავებულ გლეს-კაცობას, რომელიც სიბნელეში გან- ნანგრძობს უოფაცხორებას და უკანასკნელ შეკლას მხოლოდ ჩვენგან და მკვლის? არა, ბატონებო, საჭიროა თქვენი მოდგაწეობა სოფლად გადმოიტანოთ ს:დაც დაუფენებლად შემწეობას მოითხოვეთ დღეს გლესკაცობა. სწორეთ სოფ- ლად უნდა ჩაუდგეთ საქმეს სათავეში და იქ განაგრძოთ მუშაობა, თორემ ქალაქიდან ძვიროფას აზრებით „კამანდო- ბა“ გერავერ სარკებლობას მოუტანს უმეტარ გლესობას. **საჭიროა იმოქმედოთ საქმით, სიტყვა უსაქმოდ ფუჭია!**...

გ. მოუსვენარიძე.

ზ რ ო ვ ი ნ ც ი ა

—:—

ძ. თელავი. ნახული და გაგონილი მაგონდე- ბოლა კახეთის სატახტო ქალაქ თელავის სიმშენიერე, მისი სახელ-გათქმული ნადიკვარი, სუფთა ჰაერი, ცივი ნიაგი, ანკარა წყლები, გრილი ბულვარი და ლამაზი... უკაცრაოთ კინალამ წამოძლია მაცდურმა, თელავის მიდამოები.

ამასთან მომბეზრდა თბილისის დაცემული ცხოვრება, სიტყვ-პაპანაქება, ტრამვიის გრიალი, ხალხის მუღმივი მოძ- რაობა და თუმცა აღთქმა მქონდა, ვიღრე თავად-აზნაურობა კახეთში რკინისგზას არ გაიყვანდა, თელავში არ წავსული- ყავ, მაგრამ დედა ჩემიც ამ ბოლო დროს არ მასვენებდა: „უთდ სიზმრებში ვარ, დამე ლონგინოზ მღვდელი მეცხადდე- ბა, ჩქარა ჩამოდი წყაროს თავი უნდა გილოცოვო“ და მეც ედიგაროვის დილიჯნებისაკენ გავემართე წასასვლელ ბილე- თის ასაღებად, მაგრამ ისეთი ცივი უარი მტკიცეს, რომ ვერ-

თის მხრით ვიფიქრე, იქნება კახეთის რკ. გზამ მომისწროს-კიდევ მეთქი და გავფიქრე ბელინსკის ქუჩისკენ. მაგრამ დე-პუტატთა საკრებულოში ილიკომ იმედი გამოიკრუა და ისევ ედიგაროვს მივმართე.

დილიჯნების კანტორაში ბილეთის მსურველი ბევრი იყო, თავისუფალი ადგილი-კი არა. თუმც მოთხოვნილება დიდი ყოფილა, მაგრამ დილიჯნებს მეტს არ უშვებენ, ან რა ეჩქარებათ, ამოდენა ხალხი ფეხით ხომ არ წავალთ და ისევ ამით უნდა მოეცადათ, თუნდა სამი-ოთხი კვირა მოგვიხდეს ლოდნაო, შემომჩვილა ერთმა მგზავრმა.

როგორც იყო ავიღე ბილეთი და ერთ ავდრიან ბურუსიან დღეს ყველაზე ადრე მე გამოვეცხადდი. მალე იმდენი მგზავრები შეიყარნენ რომ ხუთს დილიჯანს ეყოფოდა. ამისათვის ისე მიგვეყარეს როგორც ფინხული, ზოგი კოფოზე დაჯდა, ზოგი სახურავზე, ზოგი ცხენებზე გადასხეს, ზოგი კონდუქტორმა შეისო მხრებზე და ამნაირი ზეიმით და ამალით წამოგვიყვანეს თელავისაკენ. ვაი ამისთანა წამოხვლას, გზაზე ხან გადაბრუნდა ჩვენი დილიჯანი, ხან ცხენები დაუდგათ და ფეხით ვიარეთ და დილით გამოსული, საღამოს 10 საათამდე ძლივს მივაღწიეთ თელავს.

ღამე „საოჯახო სასტუმროს“ პატრონი მეტად გულუხვად დამიხვდა, მაგრამ მეორე დღეს რომ გიორგიმ ანგარიში წარმომიდგინა, ჩემი თავი თელავში-კი არა, პეტერბურგში მეგონა. მაშინვე „ჟურნალისტის ბაზმორთი“ უჩვენე, იქნება შეეშინდეს გაზეთისა და „სკიდა“ მიყოს მეთქი, მაგრამ ის სათვალეებიდან „პლუტურად“ გამოიყურებოდა და სადილოსთვის უარეს სჩოტს მიმზადებდა.

უკაცრობთ მკითხველო, მე თელავზე „გიდაკლადებით“ და ჩემ მგავრობაზე-კი მოვაყოლე. დიახ, კიდევ კარგი ყოფილა თელავი ზაფხულობით.

დილით აფთიაქის მაღაზია, სადაც ბლომად იკრიბებიან უსაქმურები და ერთმანეთს ახალ ამბებს უამბობენ, თუმცა ამ ბოლო დროს, რაც თ.-აზნ. ვაზის წამლებს სკლადი განხნა, არისტოკრატამ იქ დაიდო ბინა, რაზედაც მიხაკო პროტესტს აცხადებს, ჩემ მაღაზიას უპირატესობა უნდა ჰქონდესო. მაღლა „უქმაძეები“, დაბლა პადვალში „ლხინიკოები“, მეტი რაღა უნდათ უქმაძეები რომ უქმათ და უფულოთა ქეიფობნენო. როცა მაღაზიას მზე მოადგება, მაშინ ბულვარში გადადიან და მეც თან გადამიყვანეს.

საინტერესო ყოფილა, როცა ბულვარნი სახელ-განთქმული კომიტეტი დაბურულ ცაცხვის ქვეშ შეიკრიფება თავის თავმჯდომარე მდივნის თანადასწრებით და გააქეთ-გამოაქეთ მთელი თელავი. თუმცა ამ ბოლო დროს ამ კომიტეტს დიდათ აფიქრებს ის გარემოება, რომ ასეთ დიდ მეტოქეობას უწევს სხვანაირი კომიტეტი, რომელსაც ხალხს ყველაზე უფრო ეშინიან.

ამისთვის ბულვარნი კომიტეტს ლაპარაკი აქვს, რათა თავიანთი „პრესტიჟი“ ადადგინონ, ფორმა შეიცვალონ: შავი შლაპა და ხალათი, გრძელი თმა, როგორც დონ-კიხოტმა, მწუხარე რაინდის სახე მიიღონ, გლეხებს ფულები დასტყუონ, ვაჭრებს ვეჟილიები გაუსაღონ, მუშებში ფულები მოკრიფონ და თვით ჩაიცვ-დაიხურონ და იქეიფონ. თუ ამ საშუალებამაც ვერ გასტრა, მაშინ სოფლებში წავლენ, გლეხთ უქადაგებენ: მებატონეს არაფერი მისცენ და მის ზვედრ ნაოთხალებს თვით წამოიღებენ. მოხელეებს ქათამი აღარავინ დაუკლას, და თვით კი მცხვარიც და გოჭიც დააკვლევინონ. ამ პროექტს მომხრეები ბევრი გამორჩენია და იმედიც აქვთ რომ „ცხოვრებაში გაიყვანონ“...

საღამ-საღამობით ბულვარს ახალგაზრდობას უთმობან ამ დროს მთელი ბულვარს ხეივანები მწყვდინებენ ისე რომელნიც სამ წრედ გაიყოფებიან ხოლო ჯერ დაწვილი ბი შუა ხეივანზე სეირნობენ, ცოლ-შვილიანები განთქმ-ზემო ხეივანზე, რადგანაც ახლად ფეხ ადგმულებსაც ასე ნებენ და ეშინიანთ არავინ გაჰყლიტოს. ხოლო ახალგაზრდნი მესამე—ბნელ ხეივანებში, სადაც არც ფარანია და გამვლელ გამოვლელთა ფეხი ხვდებათ. ამ ხეივანს ბევრი სწავლეებიც ეტანებიან თურმე, რა თქმა უნდა, ორივე სისინა.

ბურვალში როცა სეირნობა გაჩაღებულია, სწორედ დროს გამოვლის თბილისიდან მომავალი დილიჯანი და მთლი ხალხი დილიჯანებისკენ იზამს გრიალს რომლის შემოქმედება გაზეთების კანტორაში გადადის, მაგრამ აქ ხალხრივლ ნაკლებ ეტანება.

მეც გაზეთების მოსვლის უმაღლე კანტორისკენ გავი-ჯერ არც-კი შევესულიყავ რომ კანტორიკი მომვარდა ყურში ჩამახა „ეს დეკური“ გინდა თუ „ეს ფერულ“ ამ სიტყვებზე ისე შეეჭრითი, რომ პირზე ხელი დავაფარე შეშინებული მივიხედე პოლიციელი არსად იყოს მეთქი. გრამ შემატყუა რა რომ შემეშინდა, გადიხარხარა: მაშ ვქნა, პაპავ, მემდურებიან ესდეკურ გაზეთებს არა ჰყიდისო დიდის თხოვნით მთხოვა ერთი შენ მაინც გამისაღეო, არა, ლო, რაღა დროს ჩემი ეშმაკის გზაზე სიარულია—მე თუა უხე, სწორედ ამ დროს კანტორაში ვიდაც ხალხთ ბიჭი შემოვიდა. ჩემმა შესაუბრემ ხელით მანიშნა—ნურაფ იტყვიო და მეც დაეზუმი, თუმცა ეხლაც ბევრი მაქვს საქმელი, მაგრამ ზოგი შემდეგ იყოს.

ერთი—კიდევ.

ს უ რ ა მ ი. აძაშკრი აჰპარგი დაიწყო სეზონი. მწვა ხალხი, თუმცა იმდენი არაა რასაც მოველოდით. შარამ ამ დროს სადგურზე გასავლელი ადგილი არ იყო, ეხლაც გითაც კარგად გაივლი. წრეულს მეეტლეები, რამდენიც და, მხოლოდ შარშანდელ ვაჭრობასთან ერთად ზრდილობა გაყოლიათ. აგარაკი ბევრად არ მატულობს, სულ ორთლი მოსჩანს ახალი, ამის გამო სახლების ფასები, ჯერ-ჯერობით ძვირია, იმედია სულ ადრე დაიწვეს.. წრეულს მიყურადლება მიუტყვევიათ ქუჩების (იწინდისათვის—ესეც) ჯერობით. სანოვაგე ძვირია, შეშა კი-იაფია.

გასართობმა იმატა: ერთის მაგიერ ორი პროექტორივე ხახა მშრალი უყურებენ ერთი მეორეს. ლატრევის პარკი წრეულს უფრო გამოცდილ-განლებს აუღია, ესენიც ემდურებიან თავიანთ ბედს, ხალხს დადისო. საღამობით უკრავს „გურულების მუზიკა“ რაში სამს დღეს დანიშნულია ცეკვა. ყველაზე მეტი გაზლობა...

ხშირად ნახამთ რომელიმე ხის ძირში, ახალგაზრდნი, ვარდივით გაფუხქნული-მკრთალი—ჩახუზუნ-ჩახუზუნ ბული, სტკებოდდეს შავგვრემან ყმაწვილის სიყვარულს ან ცხოვრებისგან დაჩაგრული ქალი, რომელიც დღეს სიამოვნების გულისათვის გათხოვდა, დღეს თავისუფლად ვრია გულზე თავის სატრფოს და წინდა ჰაერზე ისევ სეირნობა პარკში იწყება საღამოს ექვს საათზე. ტონდაში პატარა სცენაც არის, ჯერ აქ წარმოდგენა ყოფილა. კერას, შიკლი ს ადგილობრივ პროგიმნაზიის რგებლოდ გამართავენ საღამოს. მატარებლების მიმოსწრეულს უკეთ არის მოწყობილი. სასტუმრო აქ ორი-

დღეებში გამოიჩეკა. სიძვირე ორივეში ერთნაირია. საღ-
რზე სეირნობა შეწყდა—რადგან ჩვენ აგარაკს ეს თუთხმე-
დღეა ცხვირ-პირი ჩამოსტირის.

ბიჭი-ბიჭი

ცხინვალის აქაური ბიჭ-მარამი. ბედნიერია ის
ბიჭი, რომელსაც თვალი და ყური მოურიდებია სოფლი-
თის და მისი აგსა და კარგსა არ ხედავს. მის აუტანელ
სა და ვარამს არ იზიარებს. ის, რა საკურველია, თავის-
და ბედნიერია. მაგრამ ათას ნაირათ ნაწვად-ნაგვემი სოფე-
რომელიც იოზის მოთმინებით იტანს ყოველივე მასზე
უბედურებას დიხსაც საბრალოა. აგერა ეს მეოთხე
ლოწადია ძალზე იტანჯება ჩვენი სოფლელი. ოთხი წელი-
თი ოთხი თვე ხომ არ არის, რომ გულ დამშვიდებით
ტანოს ათასი კარხედ მიმდგარი უბედურება სხვა და სხვა
ბიჭის ხალხისაგან, თუ მართლა ხალხი დაერქმის იმ ნამუსზე
აღებულ ადამიანებს, რომლებიც უსიტყვილოთ აფათუ-
რებ წაბილწულ ხელებს საცოდავი გლეხის ჯიბესა და
ში სულსა და გულში.

ათას ნაირ გაჭირვებასთან დღესდღეობით გლეხი შიმ-
ისაც უმკლავდება, მაგრამ ვაი ამითანა გამკლავებას.
სხენებთან ვალითა და ვახშით შეტანილ ჭირნახულს მოვა-
წილებს და იგივე განსაცდელი მოვლით ზოგიერთებს
იც. ამიტომ დიდად საჭიროა რაც შეიძლება მალე უზრუნ-
ველ გლეხი რომ ახალი განსაცდელი არ დააწვეს თავს.

ამას წინედ ცხინვალის საგეს იყო ოსებთა და ქართვე-
ლთა. ეს შეკრება ხალხისა იმისი გახლდათ, რომ აგერა
მე ექვსი თვეა ხალხი თავის გაჭირვებას შესწივლის შიმ-
ისა გამო და როგორც იქნა ეღირსენ სწორეთ ამ დღე-
რომ ეს დამშეული ხალხი დაეკმაყოფილებინათ; ამ დღი-
თის განგებ იყო ამოსული მომრიგებელი შუამავალი

ბიჭი ერისთავი და ჰადატნი ინსპექტორი, სადაც ორი
რგვას ფუთამდის ფქვილი დაურიგეს სხვა და სხვა სოფ-
ლებს: უმრავლესობა ოსები იყვნენ. ოჯახში დიდხედ ერთი
თი მისცეს და პატარებზედ ნახევარი ფუთი. ისე დღე არ
რამდენიმე გლეხი არ დაიარებოდეს ტომრით ხელში
ჭირნახულს არ დაეძებდეს. სწორეთ საცოდაობაა. რამდენ-
ე გლეხი ვნახე ნახევარ ფუთისა და ათი გირვანქა სიმინ-
ე მიღველი. რომელი იჩივლოს საცოდავმა-შიმშილი თუ
დენა. აქაურ სასწორზედ და მესასწვრებზედ ბევრ რასმე
მარაკებთან, მაგრამ ლაპარაკი სხვაა და თვალით ნანახი
ულ სხვა, რასაც შემდეგში მოგახსენებთ.

ჭირნახულები ქერი და პური ალაგ-ალაგ ძალიან კარგია,
ლა ალაგ-ალაგ არწვარვა. სიმინდები კი ვგონებ კარგი უნ-
დას როგორც ხაშურ სურამისკენ ისე ცხინვალის მიდა-
ში. ვენახებსაც მშვენიერათ ასხია, თუმცა შარშანდელი
ვალისც ბევრია. არავის ახსოვს გორსა და ნამეტან ცხინ-
ვი კახური ღვინო მოეტანოს ვისმე და ახლა კი ოცობოჭ-
ით მოაქვთ, მაგრამ აქაური კუჭი კახურს ვერ ეწყობა.

არ იქნა და ქურდობა ავ-კაცობას ბოლო არ მოეღო:
დღელი ერთობის მოტრფიალენი დღეს აშკარა ყაჩაღებათ
მტყნენ. თუმცა ერთი ბელადთაგანი ტატე კორაწვილი
მურეს საიჭიოს. ვნახოთ სხვებზედ იქონიებს რასმე გავ-
ს თუ არა.

ღრობითი მეთვალყურე.

მარქსისტი და გლეხი

(მ-ბაძვა)

ეროვნული

მარქსისტი გლეხთან შეტაკებისას
უთხრა: „ნუ მიტყქერ პტრუჟადად,
რაცა გაქვს აქ მოიტანე,
გავიფოთ შეგობრუჟადად.“

მიწა ან სახლი რათ გინდა
მოეფევი ჩემსა რწმენას;
„წის თუფსა“ თუ არ გადინდი,
ნუღარ ესწრაბი კრებსას!

დრკება გამოიცვალა,
ჩვენც გვინდა აგრძობა;
შურის სიძვირემ, კრისისმა
კვლავ შემაყვარა ღმრისა!

შენ თვითონ მსედავ, ადარ ვარ
იგი რაც წინათ ვიყავი;
„ნიშადურისა“ კანლებმა
ჩვენ გაგვხდა უაღბო ტყავი!

გლეხმა მიუგო: „ვერ მსცდენ,
გიტნობ რაც შეილი ბრძანდები,
ათასგვარ დაწირებითა
აწ ადარ ჩავგვარდები!“

თუმც ტყავი მართლაც გაგაძრეს,
მაგრამ იგივე გაქვს რწმენა;
გეუფა ძამივ, რაც წმასე,
რაც შეგვაცდინე ჩვენსა.

გეუფეთათ თრგოვ ქანკები,
ჭირს წაუღისათ უეკლას,
დღეს არც ჩვენს ვართ ის გლეხი,
ტყავს რომ გვადრბდით ნელას!

ტიტიკო მგელაძე.

ალთა-გალთა.

ორი რაჭველი, ევგენა და გრიგოლა შეხვ-
დნენ ერთმანეთს აფთიაქის წინ, ევგენა იპატიუებს
გრიგოლს.

— გრიგოლა, გრიგოლა ქვე ოტკას არ დაღვე?
— ქვე რატომ არ დაღვე, ჩემო ევგენა გაყავი ქი!
(შედიან აფთიაქში ევგენა პროვიზორს მიმართავს)
— ქვე შენი ქი, ერთი შაურის ოტკა და-
გვისხი

რუსი პროვიზორი ცდილობს გაიგოს რას
სთხოვენ და ეკითხება:

— Что?
— შტოლი ქვე რად გვინდა, შენი ქი — ისეც
კარგათ დავლევთ, ეხუმრება ევგენა.
პროვიზორი ძლივს მიხვდება და გაბრაზებით
ეტყვის: НѢЛЬЗЯ! уходи!

— უხადი გინდა თუ ნახადი? ღიმილით ეკი-
თხება ევგენა გრიგოლს.

ბოლოს საქმე იმით გადავდა რომ ორივენი
კინწის კვრით გაისტუმრეს.

პეტრუშკა.

არ ვიცი რა გზას დავადგე, რომელი უკეთესია? საბედისწერო მემრისი, რომელ მხარეზე სთესია? მარჯვნივად მოსჩანს სინათლე, იქ გაშუქ-გაბრწყინვებულა, მარცხნივ კიდევ სიბნელე—წყვედიანი გამეფებულა...
გრი—გრი.

მებრძოლი ვაჟკაცი.

გაზაფხულის ერთ სიცხიან დღეში ერთ სოფელში მიტინგზე თავი მოუყარეს რამდენიმე სოფელს. ქალაქიდან უნდა მოსულიყო „კნობილი“ პროპაგანდისტი, რასაკვირველია ეს დეკი.

დრო გადიოდა. პროპაგანდისტი კი არსად სჩანდა. მზე თანდათან უფრო ატრუნებდა და სწვავდა იქაურობას. ხალხი იტანჯებოდა სიცხისაგან, გარშემო არც ჩერო, არც წყალი. ერთად ერთ თუთის ხის ქვეშ თავი შეეფარებინა ათიოდ კაცს, დანარჩენები მზეზე იდგნენ და მოთმინებით ელოდნენ, როდის უბრძანებდნენ დაშლას.

ბოლოს როგორც იყო მოვიდა პროპაგანდისტი, ხალხმა თავისუფლათ ამოისუნთქა და გულს განთავისუფლების იმედი ჩაესახა. მაგრამ... მოტყუვდა.

პროპაგანდისტი ავიდა თუთის ხეზე და იწყო ქადაგება. გავიდა საათი, ორი, სამი... პროპაგანდისტი ლაპარაკით არ იღლებოდა და გათავებისა არა ეტყობოდა რა.

მზე კი სიცხუნეს თანდა-თან უმატებდა და იქ მყოფ გლეხებს თავის გაჩენის დღეს აწყველინებდა.

— არა, მაგას თუ არა მოუხერხეთ რა, მთლათ ამოგ-ვწყვეტავს ამოდენა ხალხს—სთქვა ერთმა მოხუცებულმა კაც-მა და ამ სიტყვებთან ერთად გარდღვია ხალხი და თუთის ხის ქვეშ მივიდა:

— უკაცრავად, ბატონო!—შესძახა ზევით ენა-მეტყველ პროპაგანდისტს.

— ვინა ხარ? რა გინდა?—შესწყვიტა ლაპარაკი პროპაგანდისტმა.

— უკაცრავად—დაიწყო მოხუცებულმა—მე ეს არის ეხლა გიახელით და თქვენი ლაპარაკი არ გამოგონია. ძან კი მინდა, რომ გავიგო და შევისმინო თქვენი რჩევა-დარჩევა თუ შეიძლებდეს, ბატონო, რაც ელაპარაკეთ ამ ხალხს, ახლ, თავიდან დაიწყეთ. რომ...

— რაო?!—შეჰყვირა პროპაგანდისტმა—სამი საათია, რაც ელაპარაკობ და ახლა თავიდან დავიწყო?! სად იყავი აქამდისინ? რა დავიბარეს, რატომ მაშინვე არ მოხვედი?

— მოვდიოდი, ბატონო, კარგა ხანია რაც სახლიდან წამოვედი, მაგრამ...

მეგობრული შარჯი

გრ. რომაქიძე ესტამალაზე ლექციის დროს

— მაგრამ რა?

— მაგრამ აი ამ სოფელში—გლეხმა ახლო მდებარე სოფლისკენ გაუშვირა ხელი—რომ ჩამოვედი, კაზაკები დავინახე...

— რას ამბობ, რა კაზაკები, სად არიან კაზაკები?

— დიახ, ბატონო, კაზაკები, ასი მეტი იქნებოდა, ვიდრე და სახლებს ჩხრეკდნენ, რალაცას ეძებდნენ. მეც მეშინდა, არ დამინახონ და არ მკითხონ, სად მიდიხარო აქამდისინ ერთ ხევეში ვიჯექი,—და ამიტომ, შენი ჭირიმე...

— დაიცა, რაებს ბოდავ, სულელო! სწორე სთქვი, სად ნახე კაზაკები?

— აი იმ სოფელში, ბატონო!

— აი იმ სოფელში?—ხელი გაიშვირა პროპაგანდისტმა.

— დიახ, იმ სოფელში...

პროპაგანდისტი კი არ ჩამოხტა, ჩამოვარდა თუთის ხიდან და გადავარდა.

— წადით ახლა, ხალხნო, სახლში და თქენს საქმედით—მოუბრუნდა მოხუცებული იქ მყოფთ.

ხალხი სიცილითა და ხარხარით დაიშალა და თავის სოფლებს დაუბრუნდა.

დამსწრე.

განცხადება

მამიჩი ვასილ წამათელი

ვიღებ შინაგანი და ბავშვთა სნეულობით ავადმყოფი დილის 9—12 საათ. და საღამოს 4—6 საათ.

ქუთაისი ტფილისის ქუჩა, სამსონ აბდუშელიშვილის სახლი, სადაც კოზაკოვის ქუჩა იწყება.

რედაქტორ-გამომც. ვალერიან გუნია.